

Cauza C-439/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

13 iulie 2023

Instanța de trimitere:

Tribunale Civile di Padova (Italia)

Data deciziei de trimitere:

22 iunie 2023

Reclamant:

KV

Pârât:

CNR - Consiglio Nazionale delle Ricerche

Obiectul procedurii principale

Acțiune formulată de KV având ca obiect constatarea dreptului său la recunoașterea, în ceea ce privește vechimea în muncă și dobândirea creșterilor salariale corespunzătoare, a întregii perioade de muncă efectuată în temeiul mai multor contracte pe durată determinată încheiate cu Consiglio Nazionale delle Ricerche (Consiliul Național de Cercetare, denumit în continuare „C.N.R.”) înainte de angajarea sa pe durată nedeterminată, precum și obligarea C.N.R. la reconstituirea vechimii sale în muncă și la plata diferențelor salariale acumulate.

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Cerere de interpretare, în temeiul articolului 267 TFUE, a clauzei 4 punctul 1 din Directiva 1999/70/CE, în special dacă aceasta poate fi aplicată contractelor de muncă pe durată determinată încheiate și intrate în vigoare, pe de o parte, înainte de intrarea în vigoare a acestei directive și, pe de altă parte, între data intrării sale în vigoare și expirarea termenului acordat statelor membre pentru transpunerea acesteia.

Întrebarea preliminară

Clauza 4 punctul 1 din Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP:

- se aplică *ratione temporis* raporturilor de muncă salariată pe durată determinată care au luat naștere și care au încetat ca urmare a expirării perioadei contractuale anterior intrării în vigoare a Directivei 1999/70/CE (10 iulie 1999)?
- se aplică *ratione temporis* raporturilor de muncă salariată pe durată determinată care au luat naștere în temeiul unui contract individual de muncă încheiat înainte de intrarea în vigoare a Directivei 1999/70/CE (10 iulie 1999) și care au încetat ca urmare a expirării perioadei contractuale la o dată cuprinsă între data intrării în vigoare a directivei și data la care a expirat termenul acordat statelor membre pentru transpunerea acesteia (10 iulie 2001)?
- se aplică *ratione temporis* raporturilor de muncă salariată pe durată determinată care au luat naștere în temeiul unui contract individual de muncă încheiat între data intrării în vigoare a Directivei 1999/70/CE (10 iulie 1999) și data la care a expirat termenul acordat statelor membre pentru transpunerea acesteia (10 iulie 2001) și care au încetat ca urmare a expirării perioadei contractuale ulterior acestei din urmă date?

Dispozițiile dreptului Uniunii invocate

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special articolul 21;

Directiva 1999/70/CE, în special clauza 4, care consacră principiul nediscriminării între lucrătorii pe durată determinată și lucrătorii pe durată nedeterminată comparabili;

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 267.

Dispozițiile naționale invocate

Decreto legislativo 6 settembre 2001, n. 368 (Decretul legislativ nr. 368 din 6 septembrie 2001), în vigoare de la 24 octombrie 2001, care a transpus Directiva 1999/70/CE; în special, articolul 6, care prevede că lucrătorul angajat cu contract pe durată determinată are dreptul la concediu și la toate indemnizațiile prevăzute pentru lucrătorii cu contract pe durată nedeterminată comparabili, proporțional cu perioada lucrată, cu condiția ca acest lucru să nu fie incompatibil în mod obiectiv cu natura contractului pe durată determinată.

Legge 20 marzo 1975, n. 70 (Legea nr. 70 din 20 martie 1975), în versiunea în vigoare la data faptelor din litigiul principal; în special, articolul 36, care permite C.N.R. să angajeze cercetători și personal tehnic cu înaltă specializare pe baza unor contracte pe durată determinată cu o durată maximă de cinci ani.

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 C.N.R., un organism public italian însărcinat cu desfășurarea și promovarea activităților de cercetare în principalele domenii de dezvoltare a cunoștințelor și de aplicare a acestora, a încheiat mai multe contracte de muncă pe durată determinată cu KV, reclamantul, în conformitate cu articolul 36 din Legea nr. 70 din 20 martie 1975.
- 2 În special, de la 2 noiembrie 1993 până la 31 martie 1995, KV a fost angajat de C.N.R. în calitate de tehnolog gradul III, de la 1 august 1995 până la 1 august 2000, el a fost angajat în aceeași calitate, în timp ce între 4 septembrie 2000 și 31 decembrie 2001 a fost angajat ca cercetător științific gradul III.
- 3 Acest din urmă contract a fost reziliat la 30 septembrie 2001 ca urmare a promovării de către KV a unui concurs general, astfel încât KV a fost numit pentru o perioadă nedeterminată în calitate de cercetător științific gradul III, începând cu 1 octombrie 2001.
- 4 Cu toate acestea, la momentul acestei angajări pe durată nedeterminată, lui KV nu i-a fost recunoscută vechimea dobândită în temeiul acestor contracte de muncă pe durată determinată încheiate înainte de expirarea termenului acordat statelor membre pentru transpunerea Directivei 1999/70/CE, și anume 10 iulie 2001.
- 5 Prin urmare, la 8 februarie 2022, KV a sesizat Tribunale di Padova (Tribunalul din Padova) cu o acțiune având ca obiect recunoașterea perioadei de muncă efectuate în temeiul acestor trei contracte de muncă pe durată determinată în vederea acumulării vechimii în muncă relevante și a efectelor care decurg din aceasta în privința remunerației sale.

Argumentele esențiale ale părților din procedura principală

- 6 C.N.R., care a depus întâmpinare, solicită respingerea acțiunii, invocând neretroactivitatea Directivei 1999/70/CE.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 7 Mai întâi, instanța de trimitere arată că este cert în litigiul principal că, în dreptul italian, perioadele de muncă realizate de un lucrător angajat pe durată determinată, în sensul articolului 36 din Legea nr. 70/1975, nu sunt calculate în vederea recunoașterii vechimii totale dobândite nici măcar în cazul unei angajări ulterioare

pe durată nedeterminată, spre deosebire de situația, în cazul acelorași funcții, a personalului angajat de la bun început cu contract pe durată nedeterminată.

- 8 Instanța de trimitere consideră că, în scopul prezentei trimiteri preliminare, este relevant aspectul privind sfera de aplicare în timp a clauzei 4 punctul 1 din Directiva 1999/70/CE, care este în vigoare de la 10 iulie 1999 și pe care statele membre trebuiau să o transpună până la 10 iulie 2001. În această privință, aceasta constată existența a două abordări diferite în jurisprudența italiană.
- 9 Potrivit primei abordări, clauza 4 din această directivă și, prin urmare, principiul nediscriminării pe care îl prevede nu se aplică raporturilor de muncă pe durată determinată care s-au desfășurat în întregime înainte de împlinirea termenului acordat statelor membre pentru transpunerea directivei. Această poziție ar fi susținută de principiul neretroactivității dreptului Uniunii, potrivit căruia normele de drept material se aplică numai situațiilor de fapt apărute după intrarea lor în vigoare, cu excepția cazului în care dreptul Uniunii stabilește el însuși efectul lor retroactiv.
- 10 Potrivit celei de a doua abordări, mai recentă și care pare să se fi impus în jurisprudența națională a Corte di cassazione (Curtea de Casație), în scopul calculării vechimii totale a unui lucrător angajat cu contract pe durată nedeterminată, pot fi luate în considerare și perioadele de muncă pe durată determinată efectuate și încheiate integral înainte de intrarea în vigoare a Directivei 1999/70/CE. Această abordare s-ar întemeia pe principiul de interpretare, consacrat în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, potrivit căruia o normă nouă se aplică imediat, cu excepția unei derogări, „efectelor viitoare” ale situațiilor care au apărut sub incidența normei vechi (Hotărârea din 10 iunie 2010, INPS, C-395/08 și C-396/08, punctul 53, Hotărârea din 12 septembrie 2013, C-614/11, Kuso, punctul 25, Hotărârea din 14 aprilie 1970, Brock, C-68/69, punctul 7, Hotărârea din 10 iulie 1986, Licata/CES, C-270/84, punctul 31, Hotărârea din 18 aprilie 2002, Duchon, C-290/00, punctul 21, Hotărârea din 11 decembrie 2008, Comisia/Freistaat Sachsen, C-334/07, punctul 43, Hotărârea din 22 decembrie 2008, Centeno Mediavilla și alții/Comisia, C-443/07, punctul 61).
- 11 Cu toate acestea, în opinia instanței de trimitere, acest principiu de interpretare adoptat în jurisprudența Curții de Justiție trebuie înțeles în sensul că susține prima dintre aceste două abordări jurisprudențiale. Astfel, atunci când Curtea de Justiție declară că norma nouă se aplică „efectelor viitoare”, aceasta intenționează, în principiu, să se refere numai la situații de fapt născute înainte de intrarea în vigoare a noii norme de drept al Uniunii, care continuă, în esență, chiar și după intrarea în vigoare a noii norme, iar nu la situații născute și complet epuizate înainte de intrarea în vigoare a noii norme.
- 12 Potrivit instanței de trimitere, această concluzie este conformă cu constrângerile impuse de principiile securității juridice și protecției încrederii legitime, care se opun ca normele materiale din dreptul Uniunii să poată fi aplicate retroactiv

raporturilor juridice existente înainte de intrarea lor în vigoare, cu excepția cazului în care rezultă în mod clar din formularea, din finalitatea sau din economia acestora că trebuie să le fie atribuit un asemenea efect (Hotărârea din 25 februarie 2021, Caisse pour l'avenir des enfants, C-129/20, punctul 31, Hotărârea din 29 ianuarie 2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, punctele 49-50, Hotărârea din 26 martie 2015, Comisia/Moravia Gas Storage, C-596/13 P, punctele 32 și 33, Hotărârea din 7 noiembrie 2013, Gemeinde Altrip și alții, C-72/12, punctul 22, Hotărârea din 12 noiembrie 1981, Meridionale Industria Salumi și alții, 212/80-217/80, punctul 9, Hotărârea din 23 februarie 2006, Molenbergnatie, C-201/04, punctul 31, Hotărârea din 10 februarie 1982, Bout, C-21/81, punctul 13, Hotărârea din 15 iulie 1993, GruSa Fleisch, C-34/92, punctul 22).

- 13 Instanța de trimitere subliniază că, de altfel, o astfel de interpretare ar putea fi dedusă chiar din hotărârile Curții de Justiție pe care a doua abordare jurisprudențială națională menționată anterior le invocă, în schimb, drept fundament al interpretării sale diferite (Hotărârea din 10 iulie 1986, Licata/CES, C-270/84, punctul 31, Hotărârea din 29 iunie 1999, Butterfly Music, C-60/98, punctul 24, Hotărârea din 14 aprilie 1970, Brock, C-68/69, punctele 6-9, Hotărârea din 24 ianuarie 2018, Pantuso și alții, C-616/16 și C-617/16, punctul 37, Hotărârea Centeno Mediavilla și alții/Comisia, punctul 64, Hotărârea Comisia/Freistaat Sachsen, punctele 33 și 53, Hotărârea Gavieiro Torres, punctul 90, Hotărârea INPS, punctele 52-55, Hotărârea din 22 iunie 2022, Volvo, C-267/20, punctele 99-104, precum și Hotărârea Pokrzeptowicz-Meyer și Hotărârea Kuso, citate anterior).
- 14 În aceste condiții, instanța de trimitere consideră că clauza 4 punctul 1 din Directiva 1999/70/CE, interpretată în lumina jurisprudenței Curții de Justiție cu privire la neretroactivitatea dreptului Uniunii și la aplicabilitatea unei norme noi „efectelor viitoare” ale unor situații apărute în trecut, trebuie interpretată în sensul că nu vizează raporturile de muncă pe durată determinată dintre reclamant și C.N.R. din perioada 2 noiembrie 1993 - 31 martie 1995 și din perioada 1 august 1995 - 1 august 2000, întrucât fiecare dintre acestea s-a desfășurat și a încetat înainte de expirarea termenului de transpunere a directivei. În schimb, această clauză se aplică raportului de muncă pe durată determinată dintre reclamant și C.N.R. desfășurat în perioada 4 septembrie 2000 - 30 septembrie 2001, întrucât acesta era în curs la data expirării termenului de transpunere a directivei.